

правомірність пересадки навіть з метою виживання, котре в подібному випадку може бути зведене лише до біологічної форми. На сьогодні наука працює над технічною можливістю трансплантації мозку, що вкрай загострює проблему самоідентичності як тілесної, так і духовної, оскільки мозок людини зберігає «особистісну пам'ять». Більше того, пересадка мозку має бути здійснена до того часу, як в ньому почалися незворотні процеси тобто має бути наявний живий мозок, а це вже вбивство, бо суперечить навіть сучасному критерію людської смерті - смерті мозку.

Активна трансплантологічна практика функціонує у світі майже півстоліття, з року в рік удосконалюючи технологічні можливості її здійснення. Але коло моральних питань, породжених цією практикою залишається таким же актуальним, як і в часи перших кроків. Чи варто продовжувати на якийсь час життя однієї людини за рахунок свідомої травматизації, суттєвого погіршення здоров'я і як наслідок - зменшення тривалості життя іншої? У соціокультурній практиці народів світу наявне шанобливе ставлення до тіла померлого, пошана до померлих є умовою пошани до живих. Чи можна вважати тіло померлої людини «загальною річчю» і використовувати його для соціального блага живих?

Трансплантація, як і будь-яка дилема біоетики, є вкрай складною і потребує врахування усіх обставин конкретного випадку (досить часто в екстремально обмежених часових умовах) для прийняття виваженого рішення. Але очевидним залишається той факт, що обґрунтування шляхів вирішення біоетичних проблем не може бути здійснене на підставі технологічної спроможності та медично-соціальної доцільності. Прагматизм у медицині веде до споживацького ставлення до людини як такої. Тому обґрунтування названих проблем повинно здійснюватися в етико-філософському вимірі.

Пікуза Олександр Федорович,

курсант навчально-наукового інституту ту підготовки фахівців для підрозділів міліції громадської безпеки та внутрішніх військ НАВС *Науковий керівник:* кандидат філософських наук, старший викладач кафедри філософії права та юридичної логіки НАВС **Носенко О.В.**

СИСТЕМА ВИХОВАННЯ У ВЧЕННЯХ ПЛАТОНА

Творчість Платона по сьогоднішній день залишається в центрі уваги дослідників різних напрямків. Для істориків і для антикознавців, зокрема, його праці цікаві, перш за все, як відображення того часу, епохи, в якій вони були написані. Але нас цікавлять його погляди, перш за все, як неоціненний доробок з точки зору сучасної філософської науки.

Зокрема, дана наукова робота актуальна з огляду на те, що Платон не ставить за мету написання педагогічних трактатів, питання виховання розглядаються ним в руслі інших аспектів життя «придуманих» ним полісів, що ускладнює виокремлення поглядів Платона з текстів джерел. По-друге, позиції мислителя з питань виховання, викладені в двох діалогах, помітно відрізняються один від одного. Разом з тим, ідеї Платона про виховання розкидані по різних частинах його творів, що представляє труднощі для з'ясування концепції виховання у Платона в цілому.

Можливо, складність аналізу джерела визначила незначний ступінь інтересу науковців до даної проблеми. Тому наше основне завдання полягає у виявленні основних поглядів Платона на систему виховання тогочасної Греції.

Однією з причин кризи того часу, на думку дослідників, являлися події Пелопонеської війни (431 - 404 рр..) Ця війна не тільки розділила всю Елладу на два ворожих табори - під верховенством Афін і під верховенством Спарти - але й поклала початок новому етапу міжполісних відносин, які тепер стали відрізнятися насиченістю військових зіткнень, негативно позначаються на внутрішньому житті самих полісів. В кінцевому рахунку, поліс, самовизначається як політична одиниця, як форма організації життя громадян, що перестала себе виправдовувати. На ділі це вилилося в нездатність до вирішення гостро назрілих економічних, політичних і соціальних проблем. Поряд з цим перестала себе виправдовувати, що в принципі цілком природно, колишня традиційна система цінностей, яка була гарантом єдності і згоди громадян. Всі виниклі проблеми і протиріччя всередині полісу вимагали негайного їх вирішення. Таким чином, пошук виходу полісу із кризи все більше займав роздуми «полісної інтелігенції» - Ксенофонта, Сократа, Антисфена, Аристотеля і Платона, зокрема. В руслі спільних ідей - монархічної і панеллінської, теорія Платона про соціальну та політичну перебудову суспільства мають свою специфіку.

Для Платона вихід з кризи бачився в побудові полісу на ідеальних засадах, де поряд зі змінами в економічній, політичній, соціальній сферах, приділяється величезна увага питанням виховання громадян.

Отже, метою нашого дослідження є осмислення поглядів Платона на виховання, різних аспектів його системи з позиції історичних реалій V - IV ст. до н. е..

Постановка проблеми під таким кутом зору бачиться актуальною в декількох аспектах. По -перше, тема виховання завжди була і залишиться актуальною (особливо в переломні моменти історії). По - друге - з позиції важливості вивчення духовної спадщини минулого. По-третє - не розробленість цієї проблеми в історіографії античної філософії.

Загалом, погляди Платона на виховання формувалися під впливом історичної дійсності, а саме під впливом кризи полісної організації, яка в IV ст. до н.е. стала вже безсумнівним фактом.

Мислитель присвятив вирішенню цієї нагальної проблеми два найбільш великих і фундаментальних діалоги - «Держава» і «Закони», де представив у всій повноті свою концепцію перетворення суспільства на ідеальних засадах. В основу цих проєктів Платон поклав ретельно продуману систему виховання. Звернення до питань виховання цілком зрозуміло з точки зору того, що поліс становив, перш за все колектив громадян, від якого залежало яким буде життя в полісі, та і яким буде сам поліс, як форма організації життя громадян. Тому прорахунки у вихованні могли позначитися вкрай негативним чином.

Платон двічі звертається до перебудови полісу і виховання громадян, здатних в ньому жити. Це означає, що для мислителя дані питання стояли вкрай гостро і він перебував у стані постійного творчого пошуку цих найкращих форм співжиття і найкращого виховання.

Не можна розділяти погляди Платона на виховання на дві різні системи. Можна відзначити лише особливості проєктів та у зв'язку з особливостями говорити про різні постановки цілей виховання.

У першому проєкті він бачить можливим добитися здійснення вдосконалення співжиття за рахунок поліпшення виховання вузького прошарку громадян, які називаються «правоохоронцями». Основними засобами та методами виховання тут виступають наступні:

- 1) виховання моральних якостей за рахунок навчання музиці, танцям та співам (враховуються вікові та національні особливості, музичні стилі та інструменти);
- 2) методи переконання та прикладу (в якості них мають виступати настанови та повчання старших);
- 3) метод змагання (має бути наявний в усіх напрямках навчання);
- 4) гімнастичне виховання (з врахуванням вікових та статевих особливостей).

У другому проєкті - за рахунок виховання законслухняності всіх громадян.

У тому та іншому випадку громадяни повинні бути підготовлені до здійснення певних суспільних функцій. В основу виховання, необхідних для цього якостей, Платон поклав афінський ідеал виховання - калокагатію, який полягає у гармонійному розвитку в людині духовного і фізичного начал. Тому найважливішими в системі виховання виділяються музичне і гімнастичне виховання.

За допомогою першого, мислитель пропонує моральні якості, а за допомогою другого - фізичні. В ідеалі громадянин повинен представляти добродісного, фізично розвиненого, у військовому відношенні підготовлену людину. В ході аналізу засобів і методів

гімнастичного виховання можна прийти до висновку про те, що Платон, при його викладі і розгляді, орієнтувався на приклад Спарти (можливо в силу зовнішніх факторів - поразки Афін у Пелопоннеській війні).

У вигляді важливої складової системи виховання Платона можна виділити релігійне виховання. Така зацікавленість в питанні обумовлена тим, що в якості однієї з цінностей досконалого поліса, Платон виділяє (бере з дійсності) шанування богів.

В цілому система цінностей, на яку орієнтовано виховання мислителя, несе в собі ідею єдності, якої так не вистачає полісу в дійсності.

Таким чином, погляди Платона на виховання не представляють із себе щось замкнуте і відірване від дійсного життя. Багато з того, що було запропоновано ним, вже мало місце в існуючій практиці. Заслуга мислителя полягає в тому, що він зумів вибрати найкраще і використати в своїх теоретичних побудовах.